

Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ XXVIII

ГРУДЕНЬ — 1978 — DECEMBER

Ч. 273

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Leo Lupul
130 Pilkington St.
Thorold, Ont. L2V 1B4

T. Boyko
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C.
Y2A 6X3

В США:

Головний представник
Alex Poszewanyk
5240 N. Le Claire Ave.
Chicago, Ill. 60630

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed Ln.
Hopewell, N. J. 08525

L. Jemetz,
2941 Amboy Road,
Warners, N. Y., 13164

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S. W.
Cleveland, Ohio, 44144

У зах. Німеччині:

Mychajlo Ihnatenko
2. Hamburg — Wandsbek,
Lesserstr. — 225
West Germany

В Англії:

A. Bondarenko
78 Kensington Park Rd.
London W. 11, — England

В Австралії:

S. Krywolap,
Box 1586 M.
G. P. O. Adelaide,
S. Australia

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді.

Голова ЦК: В. ПЕДЕНКО

Редагус Колегія:

В. Вакуловський, Л. Ліщина,
М. Смик, Ю. Криволап,
В. Родак, А. Лисий, О. По-
шиваник, Л. Павлюк.

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Democratic Youth
Association.

In USA — Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: V. PEDENKO
18 Henderson Ave.
Thornhill, Ont., Canada
L3T 2C0

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У США, у Канаді і в Україні	7.50 доларів
Ціна одного примірника: 75 центів	
В Австралії	5.50 дол. (австрал.)
Ціна одного примірника: 55 центів	
В Англії і Німеччині	6.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 60 центів (америк.)	
В усіх інших країнах Європи	5.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 50 центів (америк.)	
В усіх країнах Південної Америки	4.00 дол. (америк.)
Ціна одного примірника: 40 центів (америк.)	

Зазначене число після прізвища передплатника означає остан-
нє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо прислати поштові значки або інтерна-
ціональні купони (International coupon) на суму 25 канадських
центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає
за собою право скорочувати статті і правити мову; рукописів
не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди
відповідають поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати:

MOLODA UKRAINA,

Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — І. Багрянний, І. Качуровський,
С. Кузьменко, Л. Полтава. О Шевченко — Іван Багрянний. С. Голу-
бенко — Царгород і Україна. А. Галан — Скажи собаці, щоб не газ-
кав. А. Лисий — Що батьки винні і що не винні своїм дітям. Л. Дон-
чук — Зосим Іванович Дончук. Г. Р-н — Архіпелаг Гулаг III-й том.
Наслідки 4-го конкурсу молодечої творчості в Австралії. Н. Березняк
— Ріка-чарівниця. З одумівського життя і праці. Сторінка Юн.
ОДУМ-у.

На обкладинці: Іван Павлович Багрянний — письменник, поет, політич-
ний і громадський діяч (1907-1963). Малюнок О. Булавицького.

Іван БАГРЯНИЙ

ТУМАН

Щоб оцей туман та сніги поїв,
Цей важкий туман, нерозгаданий.
Впав на груди піль, на печаль гаїв,
Впав на тихий сад, на обкрадений.

Срібні блиски рос, передзвони кос
В даліні глухій увижаються,
Ліастів'яний крик і дівочий сміх,
І степи в шовках — у ногавицях...

Гей, нема, нема. Тут страшна зима, —
Мла, відчай і сон над оселями.
Понад садом — крук, понад степом — свист
І собачий брех понад селами.

Ні шовкових рос. Ні пісень нема.
Лиш одні сніги та липкий туман.
Впав на груди піль, на печаль гаїв...
Щоб оцей туман та сніги поїв.

1927

Перепілка в житі — радість.
В пшеницях волошки — смуток.
Ворон з ріль — печаль.
Гей, ти, коню, вибий іскру!

Вибий іскру! Кинь утому!
На звороті, на крутому,
Нам не личить жаль.

Погоріла синь — на грози.
Посмутніла даль — на сльози.
Миготить — на кров.
Друже, друже! Геть з журбою!
Народились ми для бою.
Нам іти разом з тобою
Прирекла любов.

Млою ворог? — В блискавицю!
Хто суддею? — В грізну крицю!
Щоб на світ благословиться
Став наш день і час.
По боях і клекотінні
Встане день в яснім цвітінні.
І прийдеши покоління
Пригадають нас.

Перепілка в житі — ніжність.
В пшеницях волошки — дума.
Мак червоний — кров.
Друже, друже! Геть з журбою!
Народились ми для бою.
Нам іти разом з тобою
Прирекла любов.

1926 р. Батурин

О. ШЕВЧЕНКО

ІВАН БАГРЯНИЙ

СИЛЬВЕТКА В МІНІАТЮРІ

ВІД РЕДАКЦІЇ. 2-го вересня ц.р. під час зустрічі з українським громадянством на оселі "Україна" біля Лондону в Канаді, Студентський Відділ ОДУМ-у влаштував панель, тема якого була "Багряний і ми".

Подаємо нижче одну із доповідей, виголошених на цьому панелі.

Художня літературна творчість в житті кожного народу має величезне значення. Народ часто оцінюють після величчя його літературних творців. Т. Г. Шевченко своєю творчістю здобув для нас найбільше слави й пошани. Високої якості літературні твори збуджують почуття й думання й тому їх читають багато людей. Наша українська література має багато вартісних літературних творів. В цій короткій статті нашою метою, однак, є подати, дуже загально, літературну сильветку нашого визначного українського

поета, письменника, політика й публіциста — Івана Павловича Багряного.

Літературна творчість І. Багряного дуже різномодна формою і змістом. В його творах ми знаходимо глибоко-інтимну лірику (вірш "Рибалки"); драстично-натуралістичні сцени (вірш "Собачий бенкет"); надзвичайно майстерний жанр пригодницького роману ("Тигролови"); страшні, майже фантастичні описи тортур НКВД в романі "Сад Гетсиманський"; відважний памфлет в обороні мільйонів свого народу перед явною загибеллю в "Чому я не хочу повертатися на рідину" і, нарешті, блискучі, без порівняння, публіцистичні статті політичного характеру, як "2 × 2 = 4", "Дніпро впадає в Чорне море..." і багато інших.

Його творчість також унікальна, широко-закроєна, й головне, дуже різноманітна. Він не наслідував жодного з існуючих літературних на-

прямків — класицизму, романтизму, натуралізму чи іншого ізму — він творив свій стиль, його власний жанр, це просто можна назвати "багряннізм". А мова! Він, як ніхто з його сучасників, спеціально на еміграції, вмів висловлюватися соковитою українською мовою. Він говорив устами народу, мову цього народу розумів, а отже й розумів народ, бо мова — це душа народу. Хто зрозуміє народ, той зрозуміє глибину й красу його мови... В загальному, І. П. Багрянний займає одно з найповажніших місць в українській літературі взагалі, а не лише еміграційної, як приходить це часто чути.

Радянська критика скоро (ще замолоду) зрозуміла розмах і силу літературної творчості І. Багряного і тому докладала всіх зусиль, щоб знищити його, як творця, в самому зародку. Такі радянські критики, як Б. Коваленко чи О. Правдюк у своїх статтях, з піною на устах, намагалися (чи можливо були примушені!) доказати, що творчість І. Багряного це ніщо інше лише намагання відновити систему суспільства з пануванням куркульства. Вже в 1929 році Багряному цілковито забороняється друкуватися, його переслідують, нарешті арештовують і висилають на заслання... Переживання в дитячому віці, коли на очах десятирічного Багряного більшовики забили його діда й дядька, страшні тюремні умови (у висліді захворів на невилікувальну хворобу — туберкульозу), переживання в камерах смертників — все це ще сильніше поклало свою печатку на стиль і форму його літературної творчості...

Його природний гін до творчості і праці переростав його особисті щоденні турботи, включно з хворобою. Він ні про що так багато не переживав, як про те, що він не зміг ще багато чого зробити. "Ще так багато треба зробити..." нагадував він своїм друзям. Багрянний в українській літературі відомий як поет, письменник, публіцист і драматург. Тут коротко згадуємо лише частинно його поетичну й прозову творчість.

Дещо з поетичної творчості

Найвизначніша збірка поезій, яка була написана в Україні, пізніше знищена і вже на еміграції частинно відтворена з пам'яті й доповнена — це "Золотий бумеранг". Головна ідея глибоко філософська — *всесвіт і Україна*. Поет бачить країни світового комплексу

"...плями... плями,
а серед них он край пісень,
і зветься край той Україна..."

Цим поет хоче утвердити виразне місце України, як рівної рівним в системі світового суспільства. В цій філософії Багрянний заперечує поняття російського стилю інтернаціоналізму. Для Багряного світ, як цілість, в своїй основі, побудований на принципах національної рівності. Друга ідея — це прославлення відважних і чесних і рівночасно картання почуття меншевартості. Очевидно за це останнє Москва постаралася запроторити Багряного в обійми проклятого Сибіру. Як поет, він входить в ряди поетів націо-

нального всесвіту. В цій збірці знаходимо чисту поезію-лірику, політику, психологію і глибоку філософію естетичних почувань.

Форма поезії в збірці "Золотий бумеранг" дуже часто перегукується зі стилями П. Тичини ("Сонячні кларнети"), Чупринки, О. Влизька і інших:

"...Над Києвом — Золотий гомін
І голуби, і сонце!

Внизу

Дніпро торкає струни..."

(П. Тичина)

"...І дзвенить

Золоте цебро

і струмить

Золотий Дніпро..."

(Плякат відлиги)

або:

"...Беру тебе, о світе мій терновий,
в обійми сояшні!..."

(Дев'ята симфонія)

О. Влизько

"...Там де квіти

Первоцвіти,

Де лілеї

Орхідеї

В світлосяйнім колориті

Пишно, ніжно

Розвивались..."

(Сон-трава)

І. Чупринка

"Коні... Тіні... Передзвони...,

Перегуки, Канонади.

Хтось підкови срібні ронить

Погасає...

Тоне...

Пада..."

або символічно:

"...Налягає він на чепіги,

на ковані,

Перевертає навзнік

нашарування літ".

І. Багрянний

У своїй творчості Багрянний високо оцінює людей відважних, працьовитих, чесних, свідомих, добрих, в загальному людей душі, чуття і мислі. Рівночасно різко виступає проти несправедливості й отупілості народу (вірш "Монголія"); відважно засуджує темну силу (вірш "Собачий бенкет"), майстерно описуючи жорстокість темної сили і її жахливі наслідки: людина намагається будувати своє життя нечесно, за рахунок життя іншої людини.

Ідучи слідами Т. Шевченка, з його душі у вірші "З камери смертників" розпачливо виринається "каїнам, хамам і провокаторам-мертвим і живим і ще ненародженим в Україні і поза Україною сущим..." Або знову вияв гніву проти гнобителів українського народу своїм багряннівським стилем, влучним, дотепним і революційно-захоплюючим —

"Ми ще каратимем хамів
Мечем Республіки..."

Рівночасно в його поезії виявлена ніжність, біль і любов до свого народу:

"Народе мій!
Коли позбудешся тавра століть неволі!!"

виринається з його наболілої душі: ніби у відго-
мін І. Франкові:

"Народе мій
Замучений, розбитий..."

І. Багрянний в своїй поезії надзвичайно вміло підбирає відповідні слова у відношенні до описів. До страшних подій — шорсткі й жахливі:

"І назбиралось їх туди, де кров розлито,
— — — — —
І сяють морди мов скривавлені стяжки.
(*"Собачий бенкет"*)

До приємно зворушливих — сентиментально-ліричні етюди:

"...Ліси і синь. Сади і зграї нив,
І тихе марииво ген-ген над хуторами..."
(історична поема *"Скелька"*)

І. П. Багрянний є автор багатьох віршів, більше і менше знаних. Популярно знаних революційних творів, положених на ноти Г. Т. Китастих *"Вставай, народе..."*, *"Баляда про Тютюнника"* і інші. Очевидно не можна не згадати того, що Багрянний є автор маршів для одумівської молоді. Його печатка для неї залишилася нестертою назавжди...

Дещо з прозової художньої творчості

Якщо хтось хотів би довідатися про страшну систему надлюдських тортур тюрем московської імперії, то нехай прочитає роман Багряного *"Сад Гетсиманський"*. Це не буйна фантазія автора, це не перекази когось іншого, як це є в Солженіцина, це його власні переживання. "Всі прізвиська в цій книзі, працівників НКВД та тюремної адміністрації, а також всі прізвиська в'язнів (за винятком лише кількох змінених) — є правдиві" говорить автор.

Нудні і довгі описи Солженіцина бліднуть у мариві чорного світла катівень НКВД, описаних І. Багрянним.

Ідея цього твору в основному — це показати правдиву картину советської тюрми та облудного правосуддя в країні пролетарів і разом з тим непереможна віра в людину, в перемогу добра над злом. "Я не можу відірватися від твору", пише відомий літературний критик Ю. Шерех, "я повертаюся до нього, і я знаю, що тут Багрянний створив позитивну цінність, вищу від нормальної міри".

Загально критики творчості Багряного вважають, що він почав писати прозою тому, що поезія не могла дати йому можливості повноти вислову, або що він хотів довести Аркадієві Любченкові, що він також може бути майстром прози. Можливо це й правда. Однак ми думаємо, що Багрянний писав поезії, прозу і драматичні твори

тому, що в ньому горів огонь модерного генія. Цей геній блискуче визначався в його дії і його творчості, хоч, на жаль, через передчасну смерть, не встиг осягнути свого завершення.

Шедевр його творчості заключається в пригодницькому жанрі роману *"Тигролови"*. Цей твір набув найбільшої популярності не лише серед українського читача, але й читачів інших народів.

Це, перше всього, пригодницький роман з українським духом, почуттям і характером. Це поема в прозі — лицаря, відважним і чесним. І якраз через це виховна вартість цього твору є незаперечна. Це мусить бути обов'язкова лектура в наших українських школах. Це унікальний твір в українській літературі, відмінний своєю формою, стилем і тематикою.

На думку літературних критиків, повість *"Огненне коло"* про трагічний бій під Бродами української дивізії "Галичина" вважається найменш опрацьованим. Це правда. Але... Коли лише побіжно оглянути той період, коли Багрянний працював над цим твором, то можна без труднощів зауважити, що в цей час він був понад свою голову перевантажений працею... Він бажав і намагався бути скрізь, його фактично вимагалось скрізь: в літературі, політиці і суспільно-громадському житті. І в кожній з тих ділянок він робив величезну й корисну працю. Він своєю енергією й силою свого генія творчості виповнював велику кількість прогалин, яких багато письменників, поетів чи політиків і суспільно-громадських діячів не хотіли, не вміли, чи не знали як виповнити... Написати твір про трагедію під Бродами ніхто не наважився. І тому ця відповідальність впала на плечі Багряного. Очевидно для остаточного опрацювання цього твору вимагалось ще багато дослідів, розшуків, генез і свідків... А час летів...

Згадаємо ще один твір. Твір *"Маруся Богуславка"* важливий тим, що в ньому автор висловлює віру в українську молодь, яка живе в страшній системі сьогоденної московської імперії. На еміграції, в певний час, небезпечно було відкрито говорити про цю молодь. Її вважали маловартісною й ненадійною. І тому, коли створилася організація ОДУМ, її творців часто називали комсомольцями (навіть тих, що ними з огляду на вік не могли бути) і намагалися перешкодити в її розвитку. І тут І. Багрянний поставив на сторожі своє могутнє слово! Він вже тоді бачив, що наші кадри там, в Україні. Сьогоднішні Морози, Чорноволи, Лук'яненки, Тихі, Руденки і інші є доказом правдивості цього передбачення. Всіх їх він відважно обороняв перед зазіханням Москви.

Роман *"Людина біжить над прірвою"* появився вже після смерті автора. В цьому творі Багрянний описує переживання, внутрішню боротьбу української людини, яка опинилася між двома ворожими фронтами — московським і німецьким. Це хоч і не нова тема, але покищо, на жаль, актуальна...

Переклади

Велич творчості І. П. Багряного ще і в тому, що його деякі твори появилися в перекладах. Це

не була припадковість. Це була мрія й намагання Багряного пустити книжку українського письменника на всесвітній ринок.

Роман "Тигролови" виданий кількома накладами англійською, німецькою й голландською мовами. Оцінка чужинецьких критиків була позитивною, хоч і не завжди була правильна інтерпретація твору. В Австрії "Тигролови" рекомендувалися як лектура для шкільної молоді. В перекладах роман "Тигролови" розпродано більше як мільйон примірників.

Роман "Сад Гетсиманський" перекладений на французьку мову росіянином з походження Григорієм Алексінським. Французькі критики багато краще зрозуміли ідею цього твору, ніж як це було з "Тигроловами". Зі змісту чужинецьких рецензій видно, що переклади творів Багряного звернули на себе увагу читача й визначних літературознавців у англійській, німецькій, канадській, американській, голландській, французькій і іншій пресі.

Той факт, що відомий журнал "Тайм" включив у свої рецензії на 250 книжок і книгу "Ти-

гролови" (The Hunters and the Hunted) доказує незаперечну вартість творчості Багряного не лише для українського, але й світового читача. А те, що переклади появились кількома накладами, а голландське зовсім випродане, доказує виразну зацікавленість іноземного читача творами І. П. Багряного. А хто ж як не читач є сяддя творчості письменника?

**

Незаперечним фактом є те, що геніяльність художньої літературної творчості І. Багряного обмежувалася невідрадним характером його життя; поневіряння на чужині, цькування його інакшесдумаючими українськими "політиками", або перебування в жорстоких лабетах камер смертників. Однак постать і творчість І. П. Багряного стала незаперечним переломовим моментом у психіці й думанні спеціально тих українців, які пережили пекло московсько-комуністичної влади. А також має розмах відкрити невідомі сторінки тим, які мали щастя не переживати того пекла.

Сергій ГОЛУБЕНКО

ЦАРГОРОД І УКРАЇНА

З нагоди 525-ліття турецького завоювання
візантійської столиці

Турецьке здобуття Царгороду обумовило загибель Візантії, падіння могутньої колись світової потуги, дитини і витвору Константина Великого, гордої імперії Юстиніана і Каннена, яка перебрала від занепавшого Риму його велич і блиск та ще ціле тисячоліття була взірцем слави, багатства і культури, звідки наука і мистецтво поширювались по всьому світі.

Як твердять грецькі літописи, Царгород або Константинополь веде свій початок від 326 року, коли перший християнський цісар Константин Великий, перебуваючи в часі війни з Ліцінієм поблизу Босфору, обізнався з розташуванням давколішніх земель, оцінив усю їх важливість і вирішив побудувати тут свою столицю та списом накреслив на землі напрямки мурів, які мали оперезувати майбутнє місто.

20 листопада 326 року були закладені ті міські мури, а вже 11 травня 330 року відбулося урочисте посвячення нового міста і перенесення до нього столиці держави.

Прагнучи надати своєму новому престольному місту якнайбільше блиску і помпезності, цісар Константин побудував багато розкішних споруд і зосередив тут цінні пам'ятники та дороговці з інших міст. Головний міський майдан, названий як у Римі форумом, прикрасився тріумфальними арками, з яких деякі партики збереглися до на-

ших днів. Гіпподром, теперішній Ат-майдан, був оточений розкішними будовами і прикрашений старозавітними скульптурами, зведеними з різних місцевостей. Тоді побудовано і багато церков та водоймище з 1001 колоною.

З метою привабити населення до нового міста, цісар Константин уділяв Царгородові різні пільги та переваги, надавав членам міської ради сенаторську гідність. Подібно поступали і його наступники, так що місто, мимо того, що його навіщали різні лиха, як спустошливі землетруси, пожежі і навали варварів, швидко зростало. З чотирнадцятих діляниць міста дванадцять були розташовані в середині міських мурів. Поза мурами була місцевість, відведена для 7000 готських охоронців цісаря і поділена на тринадцять діляниць на місці теперішньої Галати, а чотирнадцять діляниць були навколо Влахернського палацу. Побойуючись нападів, цісар Теодосій V в 431 році побудував мури навколо незащищених діляниць міста, серед них і готську. Цей мур також знищив землетрус.

У 477 році префект Кир Константин спорудив новий подвійний Теодосійський мур від Золотого Рогу на півночі до Мармурового моря на півдні, що частинно зберігся дотепер. Пізніше цісарі Гераклій в VII столітті і Лев Вірмен у IX столітті додали додаткові мури в долині Влахерн для

безпеки місцевого палацу і храму від наїздів варварів.

Історія Царгороду дуже багата на політичні заколоти. Честолюбні полководці, що домагались цісарської корони, різні диктатори, фаворити, навіть цісарські жінки, що часом віддавали перевагу звичайному підданому перед своїм коронованим чоловіком, вносили заколот у життя столиці і часами не без успіху. Велике повстання за часів Юстиніяна в 532 році було приборкане лише ціною великого пролиття крові. Щоб забути про це і надати місту давньої величі, Юстиніан прикрасив Царгород розкішними будовами і храмами, вінцем яких була катедра Святої Софії, побудована в 532-537 роках.

Часами внутрішні заколоти набирали таких розмірів, що цісарі змушені були звертатися до інших держав за допомогою, як це було під час повстання Варди Фоки, коли збройну підтримку цісарям надав київський князь Володимир ще до прийняття християнства.

Мимо всіх несприятливих обставин, Царгород швидко перетворився на велике місто і найголовніший політичний, економічний та культурний центр Візантії, став потужним ремісницьким осередком, де вироблялись вовняні і шовкові тканини, ювілірні оздобы і зброя. Протягом століть через нього йшла торгівля Західньої Європи з причорноморськими країнами, Персією, Індією, Китаєм.

Краса міста, розкішні пам'ятники будівельного мистецтва, скульптурні оздобы стародавньої Геллади як і важливе географічне становище головного стратегічного пункту над протоками, що надавало ключову позицію у виході як до Чорного так і Мармурового, Єгейського та Середземного морів, здавна приваблюючи до себе заздрісні очі близьких і дальших сусідів, його вузлове значення збуджувало в них нестримне бажання захопити це місто, завладіти його величезними багатствами, здобути панування над морями.

29 облог витримала за час свого існування візантійська столиця. 8 разів хазяйнували чужинці. Облягали Константинополь авари, штурмували його перси на чолі з Хозроєм. Від 668 до 675 року кожного літа араби робили безуспішні спроби здобути славну столицю Східньої імперії. З 705 року почались безнастанні походи болгар. У 717-718 році знову посунула арабська навала, але її відбив цісар Лев Ісаврянин, користуючись славним "грецьким вогнем", що горів і на воді і від нього згодом потерпів київський князь Ігор.

Сміливі походи на Константинополь робили і відважні дружини княжої України. 18-го червня 860 року облягали вони місто під керівництвом Аскольда і Дира. В 904 році гордий Олег на чолі величезного війська, складеного з усіх підвладних йому племен, рушив на Константинополь, а коли греки, намагались не допустити його до своєї столиці, ланцюгами замкнули Босфор, як оповідає літопис, князь висадив військо на суходолі і підійшов до самих стін міста та на ознаку своєї славної перемоги прибавив щит на царгородській брамі, прославивши тим у віках велич і силу своєї держави.

З величезними трофеями і даниною, з найдорожчими на цілий світ візантійськими тканинами на вітрилах човнів, повертались додому зі своїм князем переможці-українці і лунко над чорноморськими водами розлигався їх урочистий спів.

У 941 році новим походом на Константинополь пішов князь Ігор, повторивши його в 944 році, а сто років пізніше — син Ярослава Мудрого Ростислав.

Довга і затяжна боротьба поволі знесилювала Візантійську державу. 13 квітня 1204 року лицарі — учасники Четвертого Хрестового походу заволоділи Константинополем. Під час панування їх там загинуло багато найцінніших мистецьких пам'яток, а розкішні бронзові статуї коней вони повезли до Венеції і прикрасили ними славний собор Святого Марка. В 1295 році руйнувала царгородське узбережжя венеціанська фльота, її екіпаж не здобув міста, але спалив генуезькі будівлі в Галаті і завдав великої шкоди самому Константинополеві, який зробився столицею Латинської імперії і лише згодом став столицею знову відновленої Візантії.

З початком XIV століття зростає нова загроза зі Сходу. Турки-османи захопили майже всі володіння Візантії в Малій Азії. В 1354 році вони зайняли Галіполі і тим самим опанували Дарданелли. В 1362 році в їх руках опинився Адріанополь, а за ним і Фракія. В 1389 році страшної поразки від турків зазнали серби на Косовому полі і опинились під їх владою, а в 1395 році після поразки під Тирновим утратили свою незалежність і болгар. Турецькі завоювання призвели до того, що наприкінці XIV століття весь простір Візантії складали Константинополь, деякі міста у Східній Фракії, Солунь, частина Пелопоннеса і острови на Єгейському морі.

Грізні хмари скупчувались над Візантією. Знесилена внутрішніми заколотами і боротьбою претендентів на цісарський престол вона не могла вже чинити такого, як колись, опору напасникам. У 1396 році турецький султан Баязет оточив Константинополь з наміром здобути його і лише навала Тамерлана змусила турків покинути облогу і відійти. Поразка, яку вони зазнали від Тамерлана, лише віддалила на кілька десятиліть, але не усунула цілком небезпеку для Царгороду.

Добре розуміючи всю тривожну ситуацію, цісар Мануїл II поїхав до Західньої Європи, віддавав багато королівських дворів, інформуючи західноєвропейських правителів про всю небезпеку турецької навали, що насувалась, і шукав від них військової допомоги, але не знайшов серед них ні належного розуміння справи, ні бажання мілітарно підтримати його.

Тим часом турки під проводом султана Мурада II в 1422 році знову зробили спробу захопити Константинополь. Тільки великий патріотизм та жертвенність самих мешканців міста як і незгода серед турків тоді, на цей раз востаннє врятували візантійську столицю.

В 1430 році турки захопили Солунь. Розуміючи, що його держала під мілітарним оглядом вичерпана, цісар Іоан VIII Палеолог бачив можливість порятунку лише у зовнішній допомозі. Він віддає свою племінницю Софію за москов-

ського князя Івана III, розраховуючи на його підтримку. В 1439 році цісар Іоан підписує Флорентійську унію, що формально об'єднує Східню Церкву з Західною і сподівається також дістати збройну допомогу від папи.

Але всі ті заходи були вже пізні. Син Мурада, Магомет II у 1452 році розпочав будувати поблизу Константинополя потужні берегові укріплення і з весни 1453 року повів облогу міста.

А плянований з Риму хрестовий похід проти турків не вдавсь. Також московський князь, чоловік Софії Палеолог, відмовився допомогти цісареві, бо був незадоволений, що той уклав Флорентійську унію і відступив від православ'я.

Позбавлений усіх своїх володінь на Балкані і в Малій Азії, не діставши належної допомоги ззовні, обложений Царгород міг виставити проти облягавших його 300 тисяч турків лише 6 тисяч своїх вояків, якими керував останній цісар Іоан Палеолог. До них приєдналися коло 3 тисяч італійців, яких привіз генуезький лицар Джованні Джустініані. Не зважаючи на кольосальну перевагу ворога, Константинополь кілька місяців отчайдушно боронився. Як колись у 1240 році, під час облоги Києва Батием, усе населення столиці княжої України прийшло на допомогу дружинникам, так і тут усі мешканці пліч-о-пліч з вояками героїчно відбивали всі наступи турків, носили зброю, подавали провіант, опікувались раненими. Велике патріотичне збудження, бажання боротись, офірувати життям, але не віддати ворогові столицю — оволоділо всіма.

Коли 29 травня 1453 року, в наслідок своєї величезної переваги, турки все таки перемогли, вдерлись у місто і почали жакливу розправу з мужніми оборонцями, то подібно як у Києві за татар усе населення скупчилось у Десятинній церкві з гарячими молитвами про врятування, так і в Константинополі всі люди згуртувались у храмі Святої Софії, шукаючи спасіння від всезнищуючої навали. Турки піші і кінні вдерлись у середину храму і здійснили масакру. Здавалось, прекрасний собор разом з усіма, що намагались у ньому врятуватись, без сліду загине. Та в цей момент до храму ввійшов султан Магомет і з вівтаря прочитав мусульманську молитву. Велична християнська святиня була перетворена на магометанську мечеть. Замість хреста на бані був поставлений півмісяць. З усіх чотирьох боків у різний час піднесли високі мінарети. Велична будова Юстиніана стала здобиччю магометанства.

А по місту здіймались пил і дим від пожеж. Константинополь був відданий турецькому війську на триденне грабування. Недобитків, що обороняли свою столицю, без жалю винищували. Старців, жінок і дітей обертали в невольників і продавали на невольничих ринках. Тривав погром мистецьких пам'ятників. Нищились чудові стародавні геллінські мармурові статуї. У вогні пожежі загинуло багато прегарних архітектурних споруд. Родини знатних греків, що врятувались від ножа, скупчились в одному кварталі міста — Фонарі, де оселився також і патріярх.

Магомет II перейменував Константинополь на Стамбул і проголосив його столицею Османської імперії. Він відновив зруйновані форти-

фікаційні споруди та великий семивежний замок, і з цегли та крокв зруйнованих церков і будинків спорудив кілька нових мечетів та палаців. Місто втратило свій попередній стиль і обличчя та набрало цілком турецького вигляду.

Погром Константинополя і падіння Візантії принесло на 400 років поневолення південнослов'янським народам. Воно відбилось на всьому політичному і економічному життю цілої Європи, а зокрема України, яка від часів прийняття християнства аж до турецького погрому Царгороду мала весь час тісні зв'язки з Візантією. Там висвячувались для України ієрархи, звідти йшли на Україну архітекти і будівничі, звідти поширювалась наука, почалось переписування книг і з'явилися переклади літературних творів, під візантійськими впливами і за їх зразком складались у нас проповіді, поучення, життєписи святих, апокрифи і релігійні збірники. Першими прийшли Святе Письмо і Богослужбні книги, які перекладались і розмножувались через переписування, псалтирі, Писання Святих Отців Церкви Івана Золотоустого, Єфрема Сирина та Івана Дамаскина, збірки, Четві—Мінеї, прологи, патерики, а також повісті. Візантійська поема про Девгенеса Акрітеса в переробці послужила темою повісті "Девгенієво діяніє". Під впливом Візантії перебували наші письменники княжої доби: митрополит Іларіон, Кирило Турівський, Клим Смолятич, Теодосій Печерський, Яків Мних, Нестор, Володимир Мономах. Навіть пізніші твори з XIII століття митрополита Кирила і єпископа Серапіона, що були безпосереднім відгомном на татарське лихоліття, носять виразний візантійський вплив.

Погром Візантії припинив усіякі зв'язки з нею України і обернув нашу батьківщину обличчям до Заходу хоч і перед тим, крім родинно-династичних зв'язків українських княжих родів, мала Україна політичні і торговельні стосунки з країнами Західної Європи, зокрема широкі зв'язки з Заходом пробував нав'язати князь Данило. Ці зв'язки ще зміцнились після об'єднання українських земель у Литовському князівстві за Ягайла, а далі по здійсненій в 1569 році вєдовзі по погромі Візантії Люблинській унії.

Рятуючись від турків, візантійські вчені здебільшого емігрували на Захід, до Італії, і привезли з собою твори клясичної старовини і звідти гуманістична течія поширилась по всій Західній Європі. Українці, діти родовитих сімей, студіюючи по університетах Італії, також у Празі і Кракові знайомились з цими культурними здобутками і переносили їх до України. Винахід на Заході друкарства був швидко перенесений на Україну. В Заблудові, Львові, Острозі повстали перші друкарні, а далі в Києві, Рогатині, Почаєві, Стратині, Крилосі. Острозька школа була створена на зразок західних ліцеїв.

Розгорнулась праця братств у Львові і Києві. При братствах зорганізувались школи. Київська братська школа, створена подібно до західноєвропейських латинських колегій, виросла в Києво-Могилянську Академію і відіграла славу роллю в ширенні європейської освіти не лише в

Україні, а і на цілому Сході Європи.

По школах, створених за єзуїтським зразком, важливим предметом навчання була поетика і це обумовило буйний розвиток віршописання. Релігійні пісні, гимни, канти, псалми, християнські легенди, далі привіти, похвальні оди, панегірики, епіграми, присвяти визначали ту широко розвинену творчість. Далі ширилась шкільна драма, так популярна в той час на Заході, історична драма, інтермедія і вертеп та інші зразки драматичної творчості як поєднання Різдвяної драми зі світською драмою маріонеткового театру. Так падіння Візантії і втрата зв'язків з нею спричинили тісніше приєднання України до Західної Європи.

Але разом з тим зросла для України і поважна небезпека. Після погрому Візантії, московський князь Іван III як чоловік племінниці останнього візантійського цесаря робився немов його спадкоємцем, а православна московська держава ставала тепер ніби зверхником і опорою православ'я і слов'янства, перебираючи цим у спадок від Візантії її колишню роль. В посланні ченця Філофея ясно і недвозначно говориться про Москву як про Третій Рим: "Два Рима падоша, третій стоїти, четвертому не бути", з обґрунтуванням, що такої долі заслужила Візантія за своє відступництво від православної віри, що виявилось у Флорентійській унії. Разом з тим поширювані на Московщині перекази про шапку і барми Мономаха, ці ознаки великокняжої влади, що їх передав батькові Володимира Мономаха візантійський цесар Константин Мономах, дід матері Володимира Мономаха, давало підставу розглядати московську державу як пряме і безпосереднє продовження княжої України, а походження московських князів виводити через Рюрика аж від римського імператора Августа. Недарма Іван Грізний так любив говорити: "Ми від Августа — цезаря родом ведёмось". Двоголовий орел, перейнятий з Візантії і встановлений як державний герб Московщини також служив немов символом спадкоємства.

Проголошуючи тепер себе захисницею і покровителькою всіх православних народів, московська держава в дійсності знайшла лише зручний претекст для своєї загарбницької політики. Численні втручання протягом століть у внутрішні справи Польщі і Литви під приводом ніби оборони інтересів православних скінчились втратою незалежності тих держав і їх приєднанням до Росії. Напад на Кавказ ніби для захисту православної Грузії довершив поневолення вільних кавказьких народів. Довгі війни з Туреччиною "для визволення слов'ян", що у висліді призвели під плащиком їх державної недозрілості до створення з них сателітів Росії з російським губернатором на чолі і лише тверда постава самих цих народів проти Росії повернула їм державну незалежність.

Так само різноманітні варіанти "визволення Візантії", "грецький проєкт" Потьомкіна, настирливе гасло "Хрест на Константинопольську Святу Софію" мали своєю кінцевою метою лише прилучення до московської імперії колишніх візантійських земель, насамперед Константинополя

Ігор Качуровський

ЧОРНА СТІЧКА

Пам'яті Мих. Ореста та Ів. Багряного

*Чорною стрічкою пачки листів
Навхрест пов'язані —
Скільки тут задумів, намірів, снів,
Що не доказані...*

*Наче чийсь волошкові поля
Зливою вибито,
Або жнивarka снопами встеля —
Мертвими, нібито.*

*Часто, як часто знаходять листи
Тут пристановище.
Білі пакетики, чорні хрести —
Наче кладовище.*

*Сонцем спливатиме день на землі,
Сміхом, дівчатами.
Тільки шухлядка в моєму столі
Завжди мовчатиме.*

*Пачки листів стерегти-берегти
Буду за звичкою —
Поки й мої перев'яжуть листи
Чорною стрічкою.*

17. I. 1964.

з його протоками, що відігравав у новому часі під стратегічним оглядом роль третього Гібральтару. На віддання Константинополя як і Галичини Росії погоджувались держави Антанти як на винагороду росіянам за їх участь у Першій світовій війні.

Навколо питання про приналежність Константинополя і проток можуть і тепер і в майбутньому виникнути нові міжнародні конфлікти і кровопролитні війни. Лише правильне розв'язання національної проблеми на Сході і Південному Сході Європи з забезпеченням права всім народам на вільне державне існування призведе до міцного і тривалого миру на цьому обширі і питання користування протоками буде вирішено шляхом переговорів відповідних чорноморських держав та скріплено відповідним договором, що зробить з Константинополя замість місце постійних конфліктів і спорів — велике портове місто, що служитиме лише мирним цілям розгортання торговельних стосунків між народами, що населяють той простір, і сприятиме зростанню достатків і добробуту цих народів, серед них і українського.

Анатоль ГАЛАН

СКАЖИ СОБАЦІ ЩОБ НЕ ГАВКАВ...

(Спогад)

З двох братів у родині я був молодший. І то не якийсь там рік, а на цілих сім років. Така поважна різниця забезпечувала мені неvigідну й до деякої міри образливу роллю слуги старшого брата. "Принеси", "подай", "збігай ось туди", "скажи собаці, щоб не гавкав", — ці накази я чув необраховану кількість разів упродовж дня. Особливо понижуючим для мене було оте "скажи собаці". Спочатку пробував я огризнутись, відповідав: "скажи сам", та, діставши стусана, в супроводі "дурня", покійно йшов на двір і виконував Миколіне доручення, в душі бажаючи йому впасти на рівному місці й розбити собі носа.

Треба сказати, що наш Пірат завжди ставився до мого прохання чуйливо, замовкав і, підстрибнувши, намагався лизнути моє лице. Може він інстинктивно розумів, що й я до деякої міри перебував на собачому становищі, що ми з ним товариші не долі. В кожному разі, з Піратом у мене ніколи не було якихось суперечок. Він навіть дозволяв запрягати себе в санки й возив свого малого пасажира на замерзле озеро, а там, по льоду, мчав, як вихор, особливо, коли ми вже, нагулявшись, поверталися додому.

Микола вчився в четвертій класі, я тільки починав писати окремі літери. Займалися ми в одній кімнаті, але в різних кутах, і до мене весь час долидало Миколіне бубоніння: "Перловиці і беззубки, м'якотілі молюски"... (Він вивчав природознавство). Я мимоволі прислухався до тих дурних "перловиць" і замість літер писав якісь невиразні гачки. Час від часу Микола перевіряв моє писання, а побачивши гачки, питав:

— То що в тебе?

Я не вмів відповісти.

— Що то в тебе, дурню?

— Літери! — відповідав я несміливо.

— Літери? Таких літер нема. Перепишуй на ново сторінку!

Одного разу Микола покликав мене до свого кутка, показав малюнок у книжці й пояснив:

— Цей комар називається "анофедес". Він малярійний, себто такий, що розносить малярію. А ось звичайний комар. Яка між ними різниця?

Я пильно вдивлявся, але різниці не бачив.

— Зверни увагу на лапки, — казав Микола.

— Звичайний комар тримається за стіну чотирма лапками, а анофедес тільки двома, передніми, задні ж стирчать у повітрі. Сьогодні ввечері будемо нищити малярійних комарів.

Настирливий старший брат таки примусив мене цілу годину шукати по стінах комарів, бодай би вони повиздыхали, та їх, взагалі, не було в хаті, бо наша мама поробила марлеві фіранки й крізь них ані муха, ані комар не могли проникнути з надвору в приміщення.

З бігом часу, коли Миколі сповнилося сімнадцять,

а мені десять, почав він використовувати мене, як зв'язкового між ним і його симпатією. Спочатку носив я записочки з одного і з другого боку, чесно вручав їх у власні руки адресатів, пильнуючи, щоб не підгледів хтось із домашніх. Але як дійшло до призначення зустрічі в недалекому ліску, пригадав усі свої поневіряння, що їх мені свого часу завдав Микола, й вирішив підкласти йому свиню... Записочку про зустріч приховав, а дівчині переказав словами, що Микола дуже зайнятий, не міг навіть написати їй, і просив її сьогодні нікуди не виходити.

Того вечора Миколи довгенько не було, бож чекав у ліску, а другого ранку покликав він мене наче в якійсь справі, й ні слова не сказавши, схопив за вуха й добре їх нам'яв. Розуміється, я верещав, як різаний, аж прибігла мама й відняла мене. А Микола пошепки мені пообіцяв:

— Я тебе навчу брехати. Ще не так дістанеш!

Проте з того часу від обов'язків "зв'язкового" мене звільнив, мабуть, знайшов інший спосіб домовлятися з дівчиною.

Була в мене одна "мрія мрій"... Як братові сповнилося вісімнадцять років, йому купили ровер, та ще й "ночний", із загнutoю до низу керівницею. І ось я почав просити:

— Навчи мене, Миколо, кататись. Навчи!

На це була безапеляційна відповідь:

— Ти ще малий.

— Та який же я малий? Ти тільки на пів голови вищий від мене, а мої ноги вільно дістають до педалів:

Ні, не вплинуло. Менший брат не мав права їздити на ровері.

Зрештою настав і на моїй вулиці празник. Почалася Перша світова війна, брата покликали до армії, запхавши його, замість університету св. Володимира в Києві, де він учився, до школи прапорщиків. Я лишився повним господарем ровера. Дяк із сусіднього села дуже швидко, на протязі одного дня, навчив мене їздити, й я гайсав по околицях, у супроводі того ж вірного Пірата, гайсав і думав: Як добре, що нема в хаті старшого брата. Жодних тобі зауваг, жодних наказів!

Ще одну прикрість зробив мені старший брат, як приїздив у відпустку з фронту. Привіз він новенькі офіцерські чоботи, що трохи тисли йому ноги, й попросив мене їх "рознести".

— Якраз тобі треба йти на кінець села. Зодягни мої чоботи й пробіжись. І мені користь зобиш, і похизуєшся перед людьми, наче це твої...

Ох, же, ті чоботи! Туди ще так-сяк доплентався, а назад уже не міг, бож у брата ноги були менші від моїх, і мої бідні пальці горіли, як підсмажені на сковороді. Якраз була неділя. Люди сиділи на колодках, оглядали довкілля, і були дуже здивовані, що пристійно зодягнений юнак

А. ЛИСИЙ

ЩО БАТЬКИ ВИННІ І ЩО НЕ ВИННІ СВОЇМ ДІТЯМ

Під таким заголовком написана стаття в журналі "Фемілі Сіркл", 15-го листопада 1977 р. Її написала Анн Ляндерс — відома авторка статей на побутові теми в періодичній американській пресі. Тому що це питання також часто обговорюється в українській пресі, вважаємо, що варто познайомитися з думками авторки цієї статті.

Найперше, вона починає з протилежного: що батьки не винні своїм дітям? Не винні вони їм кожну хвилину свого часу, чи кожну цалю енергії. Не винні батьки служити своїм дітям шоферами, посилати їх на лекції піано чи співу, не винні їм вони найкращі лещата чи лещатарські виряди, мотоцикли чи авта. Не винні батьки дітям дорогі подарунки чи оплачення вакацій в Європі з нагоди градуації. Після одруження дітей, не винні батьки їм гроші на купівлю хати чи меблів, не винні вони навіть бути бебісіттерами. Вони це можуть робити, як вияв доброзичливості, а не обов'язку. Не винні батьки дітям будьяку спадщину після себе чи фінансового забезпечення їхнього майбутнього. Це є найлегшим шляхом до вирощення лінивців і бездарників, коли діти знають, що їхнє майбутнє є забезпечене батьками, їхньою працею і їхньою кишенею.

Що ж батьки винні своїм дітям? Найперше це виплекати в своїх дітей почуття себевадості і самовпевненості. Діти, які постійно критикуються батьками, яким постійно підкреслюється, що вони нездібні чи нездарні, яких часто порівнюється до більш чемніших і розумніших сестер чи кузинів — такі діти виростають нещасливими, бояливими і непевними себе. Безперечно, що дітей треба спрямовувати на правильний шлях, але підбадьорювання, похвала і підтримка їх у добрих ділах повинні завжди переважувати критику. Батьки винні своїм дітям багато уваги і

розмовної комунікації з ними. Як часто буває, що батько цілий день не заговорить до своєї дитини, бо не має часу, чи втомлений, чи зайнятий іншими справами. Батьки винні своїм дітям послідовність в дисципліні і дотриманні твердих домашніх правил. Батьки повинні мати сміливість сказати "ні!" тоді, коли інші говорять "так!". Вони винні своїм дітям зацікавлення їхніми щоденними справами, вони винні їм підтримку їхньої ініціативи, вони винні їм тепле, сердечне відношення, а не холодність і байдужість. Деякі батьки можливо не можуть розмовляти зі своїми дітьми. Тоді ласкава усмішка і пригорнення дитини до себе може замінити багато слів.

Батьки винні своїм дітям також релігійне виховання. Але якщо їхня релігія пропагує почуття страху, вини чи рабського підкорення, тоді обов'язком батьків є знайти таке релігійне виховання для своїх дітей, яке б давало їм і плекало б в них почуття духовної сили, вартості і гідності людини, як найвищої розумної істоти на землі. Той факт, що молоді люди в наші часи часто стають жертвами якогось дивного сектанства чи чужих культів, означає, що вони шукають за чимсь духовним, сильним в переконанні і вірі. Поверхове обрядництво з втлумаченням рабського підкорення не задовольняє потреби молодої людини.

Батьки винні своїм дітям спокій в родині, приклад любові в родині один до одного, вони винні їм приклад чесності, поваги і толерантності до інших людей чи їхніх ідей. Вони винні своїм дітям приклад дотримання обіцянок і даних слів, вони винні їм приклад добрих зразків, на основі яких вони будують своє життя і свою родину.

чимчикує по дорозі із закинутими за спину новими чобітьми.

— А чому не взуєшся? — питали мене. Боїшся забруднити? Таж тепер сухо.

Я кинувся бігти, щоб хутчіш дістатись додому, жбурнув братові чоботи на підлогу й сказав сперсередя:

— Бодай би вони тобі згоріли!

Далі, коли межа "старшинства" між мною і братом почала стиратись, бож 18 і 25 майже рівня, зникли всякі непорозуміння й суперечки. Кожне відвідування з фронту нашого офіцера було святом для всієї родини, а для мене зокрема, бож старший брат уже прислухався до моїх порад... І якими мізерними здавалися нам обом колишні "прикрі" події!

В майбутньому два брати за все життя жодного разу не посварились.

Слухайте радіопрограму ОДУМ-у

"МОЛОДА УКРАЇНА"

з радіовисильні

СНІН НА ХВИЛЯХ FM 101

в Торонто

КОЖНОЇ СУБОТИ

від 6:00 до 6:30 вечора

Керівництво:

**Головна Виховна Рада Коша Старших
Виховників ОДУМ-у в Канаді.**

Лариса ДОНЧУК

ЗОСИМ ІВАНОВИЧ ДОНЧУК

Розповідь про письменника

(Народжений 30-го квітня 1903 року. Помер 2-го березня 1974 року)

Зосим Дончук народився 30 квітня 1903 року в родині, хоч і заможного, та багатодітного селянина. Треба було батькам нагодувати і вдягнути десятеро дітей, то й праці для всіх було досить.

Зосим не раз говорив, що не бачив, коли його мати лягала спати, або вставала, і його малого п'ятилітнього, будила теж рано-ранесенько і невиспане хлоп'я мусіло цілий день пасти вівці.

Він тоді заздрих, навіть, трохи старшій сестрі, Настунці, бо вона пасла корови, а кожен пастушок знає, що коров пасти набагато легше, аніж ті "дурні, полохливі вівці, які всього жахаються і розбігаються, куди попало...", так говорив маленький вівчарик, що так бажав перейти вже до другої "категорії" пастушків, пасти корови.

Грамоти Зосим навчився від старшої сестри, коли йому було шість років, і дуже полюбив книжку. Рано в нього виявився хист до складання казок. Довгими зимовими вечорами, залізши на піч з маленькими сестричками, він або читав їм, або сам фантазував, придумуючи різні цікаві пригоди.

В школі вчився він охоче й дуже добре та був батьковою гордістю, а релігійна мати, навіть, мріяла, що колись їхній Зосимчик вивчиться та стане священиком, а може й архиєреєм.

Закінчивши сільське "Висшее начальное училище", Зосим вступив до гімназії в місті, що було недалеко від їхнього села. Після революції ця гімназія стала українською і там, під впливом вчителів та старших учнів, у Зосима зростає національна свідомість.

Коли ж ту місцевість окупували совети, гімназію перейменували на Трудову Школу, яку Зосим Дончук і закінчив.

Мріяв вступити до Київського університету, та його не допустили навіть до іспиту за "соціальне походження", бо батька його вважали "куркулем" — був він заможним селянином. Тоді Зосим пішов вчитися на кооперативні курси та, після закінчення їх, працював бухгалтером в С/Г. Кредитово-Кооперативному Товаристві. Не дивлячись на свій молодий вік, він брав активну участь в утворенні Української Православної Громади при Українській Автокефальній Православній Церкві.

Прийшов час і Зосима було покликано до військової служби. В приймальній комісії він зустрів свого товариша по українській гімназії і той запропонував комісії послати Дончука до Московської військової школи. Під час перерви, цей товариш підійшов до Зосима покурити і при цьому

Зосим Іванович Дончук

тихо сказав: "Ідь вчитися в Москву... нам будуть потрібні добрі командири..."

У Військовій школі Дончук вчився на "відмінно" і за успішну науку йому було дано право, по закінченні, самому вибирати військову частину, де хотів би він служити. Та не так сталося...

Начальство почало натискати, щоб Дончук вступив до ком. партії. Стали докладно перевіряти його соціальне походження. Коли Зосим їхав вчитися до Москви, то приятель його батька, голова КНС (Комітету Незаможних Селян) дав довідку, що він син середняка, а коли почали перевіряти пильніше, то виявили, що Зосимів батько був "куркуль".

Одного дня, незадовго перед закінченням навчального року, Зосима покликав начальник школи й наказав: "Курсант Дончук! Забирайте документи, здайте обмундирування і негайно залишайте Москву!"

Повернувся З. Дончук у своє село з "вовчим квитком". Морально знищений, не знав, що робити. Вирішив братися до сільського господарства. Батько тоді вже помер, землю відібрали, залишився лише невеликий шматок, на якому

стояла хата, що її батько почав будувати для сина. Сподівався Зосим, що влада його не зачепить, коли сам буде працювати на землі. Тоді багато селян вірили й казали, що "нас з мужиків не скинуть!" А їх таки скинули... і Зосима заарештували.

Життя письменника під "совета́ми": проживання з підробленими документами, постійна небезпека арешту, безкінечний переїзд з однієї місцевості до другої — докладніше змальовано в його майже автобіографічному творі "Прірва".

Війна 1941 року... З. Дончук залишився на території, окупованій німцями і разом з іншими свідомими українцями хотів почати відбудовувати господарку, знищену відступаючим радянським урядом.

Та комуніст, залишений більшовиками для підпільної роботи в німецькому заплілі, бажаючи нищити українських патріотів і З. Дончука в тому числі, зробив німецькій владі донос на З. Дончука, якого заарештували і засудили на смертну кару.

Але Бог врятував письменника, мабуть, щоб він розповів світові про жахливе життя в "найщасливішій" країні — ССРСР. Темної ночі на хатину, де сиділи засуджені до страти, наскочили українські партизани і звільнили заарештованих. Зразу ж уночі, Зосим пішов до свого села, де зібралася розкидана по ССРСР родина Дончуків.

Коли 1943 року червоні почали наступати, Дончук вирвався з їхнього оточення з самим наплечником. Військові події котили його, як вітер перекотиполе, все далі й далі на Захід.

В таборах переміщених осіб З. Дончук брав активну участь в громадському й церковному житті. Прибувши до Америки, спочатку працював у фермера, а пізніше переїхав до Філадельфії. Тут теж включається в громадське життя, та починає писати й видавати свої твори.

Перша збірка оповідань вийшла 1953 року. За двадцять років життя у США, письменник написав 16, а встиг видати 15 творів.

Працюючи фізично на фабриці, видавав твори своїм коштом. Тяжко було знаходити книголюбів серед наших "нечитайлів". Та за якийсь час нам пощастило придбати досить постійних читачів, поміж якими ми могли розповсюдити до 1000 примірників книжок. Одержували від читачів щирі, теплі листи, які заохочували письменника до дальшої творчості.

Так було до 1974 року. Тоді, закінчивши 16-ий твір і здавши його до фабрики "Офсету", З. Дончук вирішив поїхати до Каліфорнії, куди його запрошував старий емігрант, Каленик Лисюк, з яким перед тим Дончук познайомився листовно.

В листах п. Лисюк писав, що йому подобаються твори письменника і він просив, щоб той приїхав до нього, старого і з розповіді п. Лисю-

Ох, ця наша степова флегматичність! Роздумуємо, що зробити раніше, що — пізніше, чекаємо на щось — і тратимо, програємо, гинемо!

Валерій Марченко

Сьогодні в день святкування пам'яті українського політичного в'язня, 12 січня 1978 року, я проводжу одноденну голодівку. У зв'язку з близьким закінченням строку, хочу запевнити вас, що на волі я теж буду кожного року відзначати цей день голодівкою доти, доки хоч один український політв'язень залишиться за ґратом і в психіатричній тюрмі.

12 січня 1978

В. Чорновіл

І не можна звужувати проблеми — питання репресій чи мук в'язнів. Є питання народу — і є масштаб цього питання, звужувати, який гріх. Я певен того, що можу знову повернутися до Мордовських пущ. На це треба дивитися спокійно. Зрештою, колись же надокучить владі душити нас за закритими дверми судових процесів. І мені здається, що надокучити має — скоро.

Василь Стус

1977

ка поробив би нотатки про важливіші події, а повернувшись додому, написав би біографію Лисюка, який бачив у житті багато такого, що хотів би передати наступним поколінням.

Незабутнього понеділка, 29-го липня письменник полетів до Каліфорнії. Поїхав здоровий, енергійний, бадьорий, повний плянів і задумів... а 2-го серпня 1974 р. телефон від п. Лисюка, що... Зосим Дончук помер!

Чимало залишилося нездійснених письменником задумів, незакінчених творів, рукописів. Планував написати продовження роману "Куди веде казка", почав писати твір "Нетрі великого міста", думав написати продовження роману "Прірва", під заголовком "Крик у порожнечу". Залишилися недруковані оповідання.

Та видно, письменник виконав своє, призначене йому Творцем, завдання, розповів у своїх творах про недолю нашого народу і йому прийшов час відійти у Вічність. Ім'ям його, для прийдешніх поколінь, залишиться, як ім'я ПИСЬМЕННИКА — ПРАВДОПИСЦЯ.

Ставайте членами корпорації відпочинкової оселі "Україна"

ТАКОЇ РЕЧІ НЕ ІСНУЄ, ЯК БУТИ КАН

АДЦЕМ У БІЛЬШІЙ ЧИ МЕНШІЙ МІРІ

У нашій країні канадець є **канадцем** без огляду на його чи її походження . . . незалежно від того, чи вони народились у Канаді, чи емігрували сюди.

В Канаді шануємо кожного, як людину, і поважаємо його расу, самобутню культуру, релігійні і духові цінності. Кожний канадець зискує від того, що він посідає хист, уміння та вклад у канадське життя всіх інших канадців. Власне завдяки цьому Канада велика країна! Ваш канадський уряд, шляхом своєї постійної політики багатокультурності, впроваджує і керує великою низкою програм, спрямованих на те, щоб заохотити всіх канадців затримати їх культуру . . . і з **гордістю** поділитися нею з усіма іншими канадцями.

Одним із завдань вашого Міністра Багатокультурності є забезпечення рівних можливостей і прав для **всіх** канадців, незалежно від їх етнічної чи культурної приналежності. Ваш Міністер Багатокультурності також допомагає забезпечити здійснення політики Багатокультурності в усіх сферах діяльності й у всіх програмах вашого канадського уряду. Завдяки цьому Канада насправді багатокультурна країна. Ці тривалі багатокультурні програми канадського уряду борються за різноманітність усіх канадців і за їх рівність. Усі канадці **рівні**. Немає такого, як бути канадцем у більшій чи меншій мірі . . . завдяки нашій політиці багатокультурності.

Multiculturalism

unity through human understanding

Honourable Norman Cafik
Minister of State
Multiculturalism

L'honorable Norman Cafik
Ministre d'Etat
Multiculturalisme

АРХІПЕЛАГ ГУЛАГ III-ІЙ ТОМ

А. Солженіцин
(1918-1956)

Нам, українцям, не зашкодило б ознайомитись з цим твором, де автор частіше висловлюється прихильно до українців. Цитую в перекладі дещо з стор. 47-48-49.

"Соромно бути росіянином!" — казав Герцен, коли ми душили Польщу. Подвійно соромно мені, перед цими беззахисними народами. До латишів, у мене відношення інше. Вони ж самі, це сіяли (тобто, комунізм).

А Українці? Ми (тобто, росіяни) вже давно не кажемо "українські націоналісти", ми кажемо тільки "бандерівці", лаємося, і не думаємо розібратись в змісті. Ще кажемо "бандити", по за-своєному правилу, що всі в світі, що вбивають нас — "бандити", а хто вбиває з нами — "партизани".

Більшовики, до захоплення влади, розв'язували національне питання без труднощів. В "Правде" за 7-ме червня 1917 р. Ленін писав: "ми розглядаємо Україну і інші невеликоруські народи, як прилучені (анексовані) російським царем і капіталістами". Він (Ленін), написав це, коли існувала вже Українська Центральна Рада. 2-го листопада 1917 р. була прийнята "деклярація прав народів Росії" — не жартома ж це, ми ж заявили, що народи Росії мають права на самовизначення, аж до відокремлення.

Пів року пізніше, Советський уряд просив кайзерівську Німеччину, сприяти Советській Росії в укладенні миру та визначення точних кордонів з Україною — і, 14-го червня 1918 р. Ленін підписав такий мир з Гетьманом Скоропадським. Тим самим, він показав, що цілковито примирився з відокремленням України від Росії, навіть якщо Україна буде гетьманською (монархічною).

Дивно. Як тільки німці скапітулювали перед Антантою (що мало великий вплив на наше відношення до України), а потім був повалений Гетьманат, наших (червоних) виявилось більше, ніж війська у Петлюри (і що за лайливе слівце, "петлюрівці"!).

А, це ж, були українські громадяни (горожани) і селяни, які хотіли улаштувати життя без нас росіян, — ми зараз же перейшли, визнаний нами кордон і нав'язали силою українцям свою владу. Правда, ще 15-20 р., ми грали на національних почуттях українців, вмовляли, що вони українці цілком незалежні та можуть від нас відокремитись в кожний час.

Але, як українці, хотіли це зробити при кінці війни, ми оголосили їх "бандерівцями", почали їх вилловлювати, знищувати і відправляти в табори. А, "бандерівці" як і "петлюрівці", це ті ж самі українці, які не бажають чужої влади, накинutoї їм силою.

Довідавшись, що Гітлер не несе їм обіцяної свободи, вони воювали і проти Гітлера також (між іншим, "Тайм" за 5-те червня 1978 р., в відділі Books згадує про українців, які боролись проти советчиків та нацистів). Чому нас так подразнює український націоналізм, бажання наших братів українців говорити і дітей виховувати своєю рідною мовою.

Мені боляче писати про це: українське і російське поєднано в мене і в крові, і в серці, і в думках. Але, великий досвід співдруження з українцями, засланими в табори, відкрив мені, як у них українців наболіла ця справа.

Нашому мсломодому поколінню не уникнути розплатитись за помилки старшого покоління.

Як не дивно, але не здійснились пророкування "передової" комуністичної науки, що націоналізм замирає. Він (націоналізм) у вік атома і кібернетики, саме і розквітнув. І, надходить час, подобається нам це чи ні, розплачуватись зі всіма виданими векселями про самозизначення і незалежність. Самим це зробити, а не чекати поки нас будуть палити на богнищах, топити в річках і обезголовлювати. Те, що ми велика нація, ми маємо довести не величиною території, не числом окупованих націй, але величиною своїх вчинків".

Світлана КУЗЬМЕНКО

УКРАЇНСЬКІЙ ЖІНЦІ

— Надії Світличній

*Я зустріла тебе, коли ти колисала дитя —
Це із тебе мистці малювали ікони.
І від тебе дороги ішли і вели у життя
До творців, мудреців й королівського трону.*

*І зустріла тебе — як дітей ти до школи вела,
Оточивши любов'ю, — єдиною в світі.
І ти знала уже, що любов протидія до зла.
І початок добра тільки з неї висновує ниті.*

*Ти потіху несла у притулки безрідних дітей;
В шпиталі, де на кожному кроці тривога.
Коли іскру надії несла ти до бідних людей —
Може ти післанцем була в час той від самого Бога.*

*А коли треба стати було до святої борні —
Боронити-відстояти честь Батьківщини —
Ти змогла наймужнішим дотримати крок нарівні.
Хто сказав, що ти, жінко, мала і безсила людина?*

НАСЛІДКИ 4-ГО КОНКУРСУ МОЛОДЕЧОЇ ТВОРЧОСТІ В АВСТРАЛІЇ

Наприкінці минулого року літературно-мистецький клуб ім. Василя Симоненка в Мельборні проголосив 4-ий конкурс молодечої творчості на прозовий твір: оповідання, новеля, казка, нарис, репортаж, спогади, а для старшої групи й есей. На конкурс надійшло 11 творів.

13-го серпня ц.р. відбувся Вечір учасників 4-го конкурсу в приміщенні Укр. Нар. Дому в Мельборні. Спершу самі місцеві автори прочитали свої конкурсні твори, а твори сіднейських

Шевченко, 15 років, псевдо В. Берсунь, за оповідання "Розвіяна самота". Третю нагороду в 40 доларів дістав студент з Сіднею *Славко Ільків*, 14 років, псевдо Таборовик, за нарис "Я хотів би побачити Україну". Відзначити оповідання студентки *Наталки Березняк*, гасло "Соняшне проміння", за оповід. "Ріка-чарівниця" з нагородою в 20 доларів.

Решті 7-ом авторам видати по 10 доларів для заохочення, оскільки вони в свої писання теж

На фото частина учасників 4-го конкурсу молодечої творчості на літературному вечорі 13-го серпня 1978 р., де голова Літературно-мистецького клубу оголосив ухвалу журі. Починаючи зліва: *Наталка Березняк* (відзначена з нагородою в 20 дол.), *Тая Шевченко* (дістала 2-гу нагороду в 60 дол.), *Симон Пирогів*, голова Клубу *Дм. Нитченко*, *Орися Стефін*, яка читала конкурсні матеріали сіднейських учасників конкурсу, та *Люба Лотиш*. Фото: *Євген Стэфін*.

авторів прочитали місцеві початківці та члени Клубу. Потім голова Клубу *Дм. Нитченко* прочитав короткий вступ про те, як треба працювати над собою, над своєю мовою, майстерністю, подавши приклади, як наполегливо працювали над собою та писали твори видатні творці літератури. Після цього він оголосив ухвалу журі. Вона звучала так:

Журі 4-го конкурсу у складі членів літературно-мистецького клубу *Зої Когут*, артистки *Ірини Залеської*, *Божени Коваленко*, *Анастасії та Невана Грушецьких*, *Вол. Каспевича*, під головуванням *Дм. Нитченка*, на своєму засіданні 2-го липня ц.р. розглянули конкурсні твори й ухвалили: першої нагороди не одержує ніхто. Другу нагороду в 60 доларів присудили студентці *Таї*

вклали певну майстерність і здібності. Їхні прізвища такі: *Люба Лотиш*, 14 років, *Симон Пирогів*, 14 років, *Надя Менцінська*, 11 років, *Юля Фігурка*, 11 років, *Марійка Сенькович*, 18 років, *Андрій Даниляк* — 15 років, *Павло Карен* — 13 років, *Галина Терпак* — 14 років.

Закриваючи вечір, на якому було 62 слухачі, голова висловив щире подяку жертводавцям, які відгукнулись на заклик Клубу, надіславши 435 доларів, а також учасникам конкурсу та всім присутнім.

Прес. референт Літературно-мист.
клубу ім. Василя Симоненка,
Мельборн, Австралія, 1978 р.

МОЛОДЕЧА ТВОРЧІСТЬ

РІКА-ЧАРІВНИЦЯ

Дивлюсь на красу твою, на твоє дзеркальне проміння, яке, як маса дорогоцінних промінців, виблискує під ясним сонцем. Яка краса, але душа моя розривається з ненависти до тебе. Так, так... Скільки ти приносиш людям радості й розваги, але, мені, замість того, скільки завдала жалю та муки. Ти своїми хитрощами та чарами приманюєш людей, щоб приходили та вихваляли всю твою красу. Ні, тепер до тебе, річенько, не прийду... Ти ж знищила моє життя — забрала від мене мою улюблену дитину, мою любов і моє щастя. Чому ж ти й мене не забрала в той самий час, пощо мені самій жити? Чи може ти радієш, бачачи мої муки? Так... мабуть, душа твоя така, як і твоя вода — холодна та немилосердна.

— Оце кажу тобі, до твоїх берегів я тепер не піду й вірити тобі тепер не можу. Але тоді, в ту хвилину, як це сталося, якась зла чарівна сила притягувала мене все ближче й ближче до того трагічного місця, де я згубила своє дитя. Душа моя охолола від страху, ноги самі, наче зрадники, точилися самі автоматично в напрямі річки. Я всією силою борюся проти тієї невидимої сили, а річка собі буркотить веселенько, а її хвилі заголювали мене наче в сон.

— Дивлюсь, а вода стає ближче й ближче. Раптом перед моїми очима з'являється образ дитини — моє дитя! Сидить воно над берегом — весело гуляє, маленькими ніжками хлюпоче тепленьку, нагріту сонечком воду, весело регоче та кличе своїм ніжним дитячим голосом, щоб і мама підійшла також погратися з ним. На крилах радості підбігаю з простягнутими до нього руками, щоб

із жадібним бажанням пригорнути його до свого серця, а в ту ж хвилину зникає мій синок в темну глибину ріки. І я вже безсилим голосом вимовила: "Синочку, синочку, не покидай мене!" Але в воді загубився вже й слід. Із жахом кидаюсь у воду, не зважаючи на гостре каміння, що вкрило дно ріки й різало на шматочки мої втомлені ноги...

Приходжу до свідомості — де я, що зі мною? Дивлюсь — надворі потемніло, тільки місяць зазирливо поглядає на мене, а я лежу в темній немилій воді — ріка мене знову обхитрила: моєї дитини давно вже немає — річка її душу тримає на своєму дні, мабуть, радіє, що забрала від мене радість і тепер сама держить моє багатство у своїх холодних кайданах; вона, наче дикий звір, хоч перший раз не виграла, нападає ще раз, тягне своєю могутньою силою до себе, хоче обняти мене своєю холодною хвилею та віднести на спочинок туди, де лежить моє дитя.

— Ні, тобі я не піддамся! — гукнула я бадьоро. — Уже досить тобі дурити мене".

Зібравши всю свою силу, піднялась з каменів, які, порізавши моє тіло, точили з мене кров, мов хотіли помститися за програний бій. Ледве-ледве вибралась я на берег, вирвавшись з небезпеки...

Обернувшись я ще раз, глянула на річку, здається, її ніщо не зворушило: вона далі собі текла, мабуть, радіючи, що завдала мені таких мук.

Наталя БЕРЕЗНЯК, 16 р.

студентка Школи українознавства
при школі в Нобл Парку, б. Мельборну,
Австралія

Гурток "Лілеї" з вінками на головах на виховно-відпочинковій таборі ім. М. Грушевського.

Перший ряд зліва: Леона Мартин, Галя Петруша, Світлана Засиленько і Ліза Притула.

Другий ряд: Віра Шумейко, Анна Микисор, Леся Метулінська, Андріяна Мучичка, Мотя Пошиваник, Надія Тимошенко і Ала Лисик.

Третій ряд: Валя Ситник — заступниця і Наталка Чернів — виховниця.

Оселя "Україна". Літо 1978 р.

КОЛИ ВИ КУПУЄТЕ ВИРОБИ ЗРОБЛЕНІ В КАНАДІ, ТО ВИ ДАЄТЕ ПРАЦЮ КАНАДСЬКИМ РОБІТНИКАМ.

Ось чому уряд провінції Онтаріо закликає вас купувати канадські вироби.

Кожного разу як ви щось купуєте, то дивіться за написом "Мейд ін Канада" тому, що купуючи речі канадської продукції, ви тим самим даєте працю канадцям.

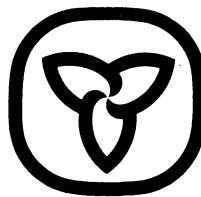
Наприклад:

- Якщо ви купуєте за 500 дол. софу, зроблену в Канаді, то ви створите приблизно 3 дні праці для канадців.
- Якщо б канадці збільшили купівлю одягу, пошитого в Канаді тільки на 5 процентів, то це створило б понад 400 нових місць праці.

Чим більше ми купуватимемо канадські вироби, тим більше ми створимо місць праці. Ваше міністерство Індустрії і Туризму в

Онтаріо хоче нагадати вам, що купуючи канадські вироби, ми всі в Онтаріо користуємося з того. Це підсилює нашу економію і дає нам наш високий стандарт життя.

Таким чином, коли ви купуватимете все канадське, то тим саме ви спричинитеся до успішнішого Нового Року.

Larry Grossman,
Minister of Industry
and Tourism.

William Davis, Premier.

Province of Ontario

Що більший неук, то більше він поривається судити інших.

Помилки людей видатних повчальніші, ніж істини посередніх.

Щастя, як скло, воно не завжди блищить і дуже ламке.

Відколи існує світ — жінки залишилися незмінними; змінився лише їхній одяг.

Василь КАРИЙ

Скажи мені, хто твої друзі, і я скажу тобі, хто ти.

ГЕТЕ

Насправді м'якими можуть бути тільки люди з твердими характерами. У інших же гадана м'якість — це насправді просто слабкість, яка легко перетворюється в сварливість.

ЛАРОШФУКО

Часто прийнято говорити, що приятеля пізнається в нещасті. А насправді справжнього приятеля пізнається в щасті. Бо багатьом людям легше комуś співчувати в горі, ніж радіти чиемусь успіхові.

Джамепада

Одумівський танцювальний ансамбль в Торонто "Веснянка". Керівник Микола Балдецький.

**ТАНЦЮВАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ ОДУМ-У В ТОРОНТО
" ВЕСНЯНКА "**

усіх щиро запрошує на

ВЕСЕЛІ ВЕЧЕРНИЦІ

З КОНЦЕРТОВОЮ ПРОГРАМОЮ

в суботу 10-го лютого 1979 р.

в аудиторії церкви Св. Успіння,

3625 Sawthra Rd. — Mississauga, Ontario

North of Dundas, South of Burnhamthorpe

ГРАТИМЕ ДОБІРНА ОРКЕСТРА

СМАЧНИЙ БУФЕТ

Вступ: 8 дол. дорослі; 6 дол. студенти

КВИТКИ ВСТУПУ ВЖЕ МОЖНА КУПУВАТИ У ЧЛЕНІВ КОМІТЕТУ

З ОДУМІВСЬКОГО ЖИТТЯ І ПРАЦІ

У КАНАДСЬКОМУ ЛОНДОНІ ВІДБУЛАСЬ ОДУМІВСЬКА ЗУСТРІЧ — 1978 Р.

Лондон, Онтаріо (О. Ш.). — "Народе України! Твоєю силою, волею, словом утворилась на українській землі вільна Українська Народна Республіка..." — цими безсмертними словами з 4-го Універсалу Центральної Ради голова Комітету підготовки щорічної зустрічі Об'єднання Демократичної Української Молоді, Олександр Харченко відкрив офіційну частину зустрічі — Бенкет. Уся програма зустрічі — 1978-го року Одумівської молоді зі старшим громадянством, яка відбулася в канадському Лондоні під час трьох днів з нагоди Свята Праці 2-4-го вересня, була присвячена найвизначнішій події історії України ХХ століття — проголошення й укріплення Української Народної Республіки 60 років тому...

Студенти працюють...

Уже в п'ятницю 1-го вересня на одумівській оселі "Україна" лунали дзвінки голоси молоді. Вигуки задоволення від зустрічі чути було в розкішній залі оселі і на паркувальній площі. Перед вечірньою забавою кипіла праця. Студентський Відділ ОДУМ-у (СВОДУМ) відбув свою конференцію, в результаті якої обрано нову Управу в такому складі: Андрій Шевченко — голова, Віктор Ліщина — заступник, Сузана Якута — скарбник і Лариса Яскевич — секретар. Обрано редакційну колегію для Студентського Бюлетеню: Лариса Яскевич — голова, Віктор Швець

— кореспондент на Захід США, Микола Фурсик — кореспондент на схід США і Віктор Ліщина — кореспондент на Канаду.

Спортові змагання

Серед розкішної природи є більше завзята змагатися. Спортові змагання у відбиванні закінчилися перемогою хлоп'ячої дружини з Торонта і дівочої дружини з філії в Чикаго. Тут завзято змагалися репрезентанти з філій ОДУМ-у: Торонто, Чикаго, Лондону, Бавнд-Бруку, Філядельфії і Детройту.

Панеля

Студентський Відділ ОДУМ-у на чолі з його попереднім головою Дмитром Якутою організував панель на тему "Іван П. Багряний". В панелі взяли участь: Ігор Роговський від молодшої студентської генерації та д-р А. Лисий і О. Шевченко від старшої генерації. Була спроба хоч частинно насвітлити життя і творчість Івана П. Багряного: літературну, політичну й суспільно-громадську.

Бенкет

Програма бенкету була основою цілої Зустрічі, бо її приготувала й виконувала виключно молодь: Юрій Криволап, мол. — господар і три промовці: Ірина Смик, Віктор Ліщина й Андрій Шевченко.

"...Наші попередники, молодь, брали активну участь в будіванні Української Народної Респуб-

Колони одумівок готуються до дефіляди на Зустрічі.

Лондон, 3-го серпня 1978 р.
Фото Ів. Корца

ліки. Тому нашим обов'язком є продовжувати цю боротьбу до її завершення" — було головним моттом юних промовців. Учасники бенкету, майже 400 осіб, у переважній кількості молодь середньошкільного й студентського віку, стверджували, що це була найкраща програма, яку вони могли сподіватись.

Служба Божа, дефіляда

Неділю 3-го вересня 1978 р. одумівська молодь разом з громадянством зустріла польовою Службою Божою, яку відправив настоятель місцевої православної церкви о. Фляк і який у своїй проповіді закликав молодь та батьків продовжувати працю на користь українського народу.

Пізніше маршували колони уніформованої одумівської молоді на площу перед прапорами і Президією ЦК ОДУМ-у під проводом коменданта М. Лебединського. Дужий вітер розривав прапори хорунжих неначе намагався вирвати їх з молодих рук. В. Педенко, голова ЦК ОДУМ-у, в своїм слові звернув спеціальну увагу, щоб молодь, повернувшись назад до шкіл (публічних, університетів, українознавства), ще з більшим завзяттям продовжувала навчання.

Концерт

Понад 600 осіб виповнило велику залю оселі, щоб побачити й почути працю одумівських містечьких одиниць. Концерт попередив О. Коновал коротким словом, присвяченим 60-им роковинам Української Державности. А концерт був на славу. Тут чарувала глядачів одумівська "Веснянка" під керівництвом маестра М. Балдецького та "Метелиця", танцювальний ансамбль з філії Чикаго під керівництвом І. Іващенка. Тут захоплював слухачів своєю майстерністю виконання одумівський струнний Ансамбль з філії Чикаго під керівництвом В. Войтихова. Радувала душу присутніх рідна бандура — ансамбль ім. І. Котляревського, збірна група бандуристів — учасників кобзарських таборів, які також відбуваються на одумівській оселі "Київ" під патронатом Капелі Бандуристів ім. Т. Г. Шевченка з Детройту. Програму збагатив своїм оригінальним першим виступом вокально-інструментальний (гітари) Ансамбль з філії ОДУМ-у Бавид-Брук — Філадельфія, а гостей радував своїми дотепними жартами господар концерту одумівець Ю. Китастий.

Надвечір повіяв холодний, шорсткий вітер. Молодь і старші поспішно одягали теплішу одягу й спішили в глибину оселі "Україна", де вже засвічувалася традиційна прощальна ватра.

Палахкотіла ватра, лунало чарівне "Запалала наша ватра..." і ...почалися вільні розмови, співи, обіцянки до наступної зустрічі... Молодь і старші до глибини душі відчували тепло ватри, яке непомітно розливалось поміж присутніми, об'єднувало їх, опановувало їх душі і... вже за північ стискало серця, бо наспів вже час прощання...

Проф. Михайло Муха з дружиною Павліною під час прийняття в честь його 80-ліття.

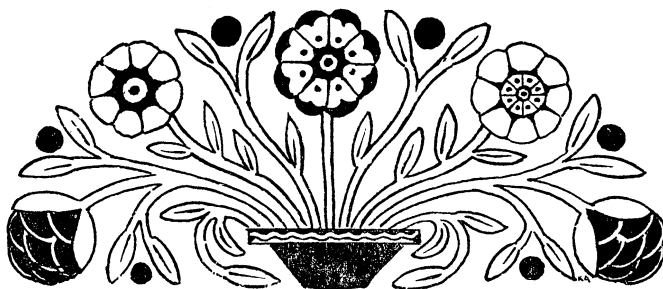
Торонто, 28 жовтня 1978 р.

Фото Ів. Корця

ПРИВІТАННЯ

Вітаємо довголітнього церковного і громадського діяча, члена Головної Виховної Ради ОДУМ-у проф. Михайла Муху з 80-літтям його трудолюбивого життя і бажаємо йому кріпкого здоров'я, сили і ще багато років працювати для добра своєї церкви і свого народу.

ЦК ОДУМ-у
Редакція й Адміністрація "М. У."

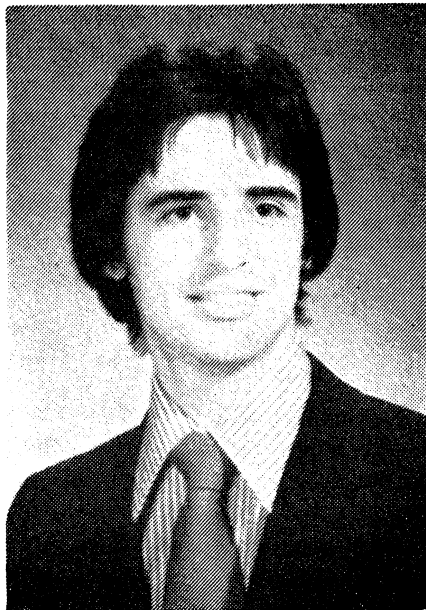

НА ПОРОЗІ НОВОГО ЖИТТЯ

У травні місяці 1978 року молодий одумівець Павло Гурський успішно закінчив студії на Пенсильвенському університеті з ділянки фізики. Перший крок на порозі нового життя Павло закінчив успішно. Але він на цьому не зупиняється. Він планує продовжувати студії, щоб досягнути ступінь доктора.

Павло з дитячих літ є членом ОДУМ-у. Був учасником одумівських відпочинково-виховних таборів, а пізніше в 1973 році відбув 7-ий Табір Виховників Юного ОДУМ-у, на якому склав успішно іспити й одержав ступінь виховника. Від того часу він часто виконував обов'язки виховника та бунчужного на одумівських відпочинково-виховних таборах українознавства і вдосконалення гри на бандурі.

Павло цікавиться не лише своєю організацією, але також і іншими молодечими українськими організаціями. В розмовах з ним він часто висловлює ряд

Павло Гурський

критичних, але конструктивних думок відносно ОДУМ-у, як організації, організації літніх таборів, програми, методи праці і

інше. В цьому, очевидно, заключається його бажання покращити свою організацію своєю працею й висловом здорових думок.

Павло має, крім науки, інші зацікавлення, а найголовніше з них — це музика. Він прекрасно грає на бандурі (очевидно, заслуга батька), піано, гітарі та на інших музичних інструментах. Крім того, він бере активну участь у спорті, спеціально відбиванці. Він є членом філії ОДУМ-у в Філадельфії, США. Його батьки, Петро й Оля, та дві сестри, Галя й Наталя, є також активними членами в системі ОДУМ-у.

Павло — це прекрасна молода людина і, безперечно, є частиною одумівських кадрів — провідників і мислителів. Праця батьків не пішла на марно. Ми гордимося тобою, Павле, як і кожним одумівцем, який, працюючи в організації, рівночасно здобуває наукові ступені. А освіта — це той ключ, який допомагає відкрити двері в нове життя!

О. ШЕВЧЕНКО

НАШІ ВИСТУПИ

В неділю 15-го жовтня ц.р. українське братство св. Володимира в Торонто, відзначило 40-річчя свого існування та праці. Після богослуження в Катедрі і відслуження панахиди, відбувся обід в аудиторії з мистецькою програмою. З доповіддю п. з. "Лицем до нашої Батьківщини-України" виступив довголітній голова братства, проф. М. Муха. Також були деклямації та музичні виступи молоді. З одумівців деклюмували такі особи: Б. Богуславський, Х. Янчик, І. Магденко, М. і В. Мирони, Л. Нагорна, Т. Корець і Р. Яців з віршами М. Вінграновського, М. Щербака, О. Олеся, В. Переяславця, І. Муратова, Д. Павличка і М. Руденка, а наймолодші члени ансамблю бандуристів ім. Г. Хоткевича у складі В. Корця, В. Антик, О. і Т. Родаків та Л. і Т. Юхименків з своїм інструктором М. Критюк заграли декілька інструментальних пісень.

Того ж вечора, у святі зброї для відзначення УПА, який відбувся в українському домі, виступив ансамбль бандуристів з трьома інструмен-

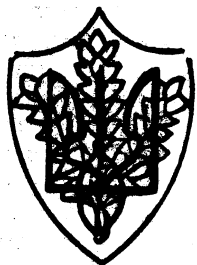
тальними піснями і сольо-співом бандуриста Р. Раточка. В програмі також виступали: хор осередку СУМ "Прометей" під кер. маестра В. Кардаша, сопрано С. Сахно і рецитатор Т. Парченко.

"Всі точки були виконані на високому рівні та залишили на численно зібраній громаді помітне враження". ("Гомін України, 1. XI. 1978 р.).

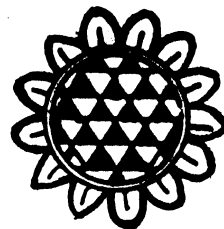
В місяці листопаді члени ансамблю взяли участь у вшануванні 80-ліття великого приятеля одумівської молоді і співпрацівника — проф. Михайла Мухи і виступили на одумівському чайному прийнятті. На цих імпрезах члени, не тільки грали, але і співали наступні пісні: Смерічки — Марічки (муз. А. Кос-Анатольського), Виший, виший (муз. Г. Китастого), Жито, мати (нар.) і Марш молоді (муз. Г. Китастого). У співі бандуристам допомагали Н. Лебединська, С. Ліщина, О. Корець, А. Середа і С. Підлісна.

В. Р.

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

Леонід Полтава

ПРО СВЯТО МИКОЛАЯ

Всі чекають Миколая,
Всі на світі — кожний край.
Та не кожний, мабуть, знає.
Хто ж той добрий Миколай?

Жив колись давно на світі
Десь у Азії юнак.
Роздавав дарунки дітям
Той багатий одинак.

Бідним дітям у потреби
Дарувати він любив,
Аж Господь Всещедрий в небі
Миколая полюбив.

Став єпископом всезнаним
Миколай, і чесно жив.
Особливої пошани
Він у Бога заслужив.

Запитав Господь: — Що хочеш
За свої заслуги ти?
— Хочу, Господи, я хочу
Раз у рік на землю йти;

Завітати в кожну хату,
Всіх вітати знов і знов,
Чемним дітям роздавати
Подарунки, як любов.

І отак щоразу, діти,
Вам щороку Бог дає:
Миколай мандрує світом —
Подарунки роздає!

Він за них не хоче плати,
Лиш, — як то велить Господь, —
Батька, матір шанувати,
Рідну Церкву і народ!

ПОЧАТОК ЗАЙНЯТТЯ

Відкриття сезону праці в ОДУМ-і було 23-го вересня ц.р. До одумівців промовляли: капелян ОДУМ-у — отець Д. Фотій, пані — Л. Лебединська і В. Родак та пан О. Харченко. Виховники і заступники співали з нами одумівський марш. Перший день зайняття нам подобався.

Микисор Марта і Анна
Рій "Волошки", Торонто

ЮНОДУМІВКА

Це мій перший рік в ОДУМ-і. Я належу до "Волошки" і ходжу кожної суботи на сходи. Виховниця роя — С. Якута, а її заступниця В. Антик. Я люблю спорт, співання і маршування. Я люблю ходити до ОДУМ-у.

Костюк Галя
Рій "Волошки", Торонто

НАШІ ВИСТУПИ

Про виступи юних одумівців читайте на сторінці "З одумівського життя і праці".

ЧАЙНЕ ПРИЙНЯТТЯ

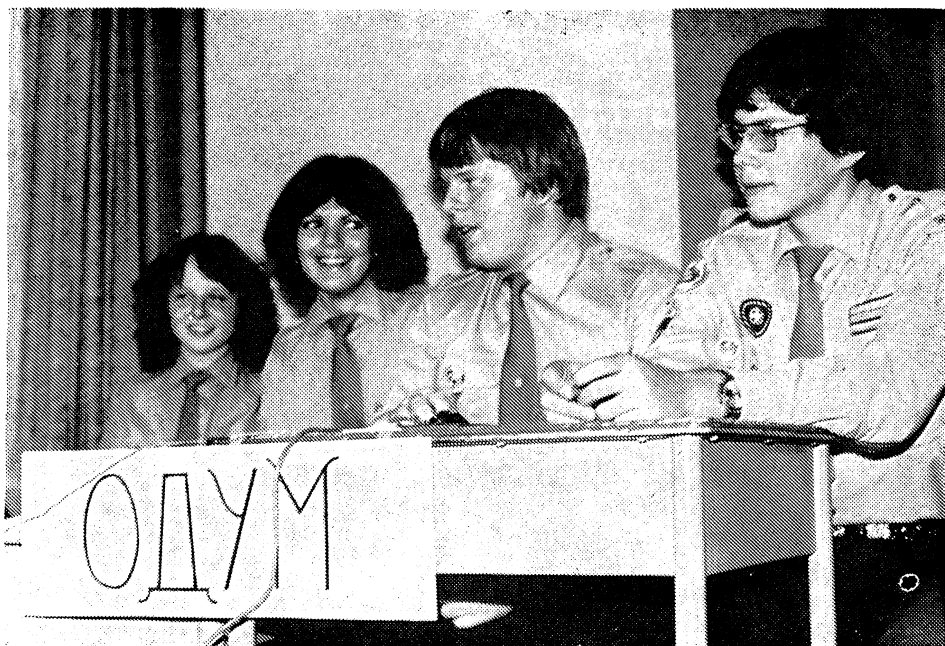
В неділю 5-го листопада ц.р. відбувся одумівський чайок в залі катедральної громади св. Володимира. В програмі виступали наймолодші члени ансамблю бандуристів. Журналістка, пані Віра Ке, висвітлила прозїрки з "Веселих вечорниць" танцювального ансамблю "Веснянка", з одумівської зустрічі і з каравану павільйону "Полтава". Прозїрки були цікаві. На закінчення програми юні одумівці подали чай і солодке печиво. Нам приємно було допомагати.

Рій "Червоні маки", Торонто

Одумівська старша група під час гри "Змагання до висот".
Зліва: Ганнуся Корець, Варвара Антик, Василь Корець і Тарас Ліщина.

Торонто, 25 жовтня 1978 р.

Фото Ів. Корця

ВІДГАДАЙТЕ ПРИСЛІВ'Я

До яких прислів'їв входять такі слова:

Пір'я — розум

Гоп — перескочиш

Роботи — тікає

Відповіді шукайте на сторінках журналу.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО...

державний герб Данії є одним з найдивніших гербів і дуже складний. У ньому є: срібний хрест, лебідь з золотою короною, кінь з вершиником, 3 корови, кінська голова, 6 левів, баран, ведмідь, 16 сердець, а крім усього цього, ще й дракон.

струсь — величезний птах, страшний, коли він нападає на ворога. Удар лапи струся в кілька разів сильніший від удару кінського копита. Але струсь нападає лише на тих істот, які нижчі за нього на зріст. Варто людині підняти над собою палку з шапкою, і струсь, злякавшись, відступить.

ЗМАГАННЯ ДО ВИСОТ

25-го жовтня ц.р. в державній школі Раннімід" молодечі організації м. Торонто змагалися у цікавій грі п. н. "Змагання до висот". В молодшій групі брали участь одумівці: Христіна Янчик, Світлана Ліщина, Тарас Корець і Наталка Лебединська. У старшій — Варвара Антик, Василь і Ганнуся Корець та Тарас Ліщина. Хоч як наші одумівці старалися, члени Пласт-у і СУМ-у відповідали скорше і краще, і отримали більше очок. Добре було б, якби ми мали такі змагання на своїх сходинах.

Віктор Мирон і Тарас Родак
Рій "Гайдамаки", Торонто

ЧОГО КРИЧИШ?

- Чого кричиш, хлопче?
- Бо мене били...
- За що?
- Бо я кричав...

НЕ ВМІЄ

- Я в школу більше не піду...
- Чому? — запитала бабуся.
- Тому, що там примушують писати і читати, а я не вмію, а розмовляти я вмію, так не дозволяють.

З'їзд Коша і ТОП-У Канади

З'їзд Коша Старших Виховників ОДУМ-у і ТОП-у Канади відбудеться в суботу 20-го січня 1979 року в одумівській залі при 404 Бетирст вул. в Торонто. Початок о 9:30 годині ранку.

ЧЕТВЕРТИЙ ВСЕОДУМІВСЬКИЙ З'їзд СТАРШИХ ВИХОВНИКІВ ОДУМ-У

Четвертий Всеодумівський З'їзд Старших Виховників ОДУМ-у відбудеться в днях 13-15 квітня 1979 року в Чикаго, Ілліной, США. Гоподарем З'їзду буде чикагська філія.

25-РІЧЧЯ СУСК-У

Союз Українського Студентства Канади (СУСК) зорганізовано 1953-го року у Вінніпезі за допомогою Комітету Українців Канади. Цього року сповнюється 25 років існування нашої організації. Ми, студенти, ставимося до наших обов'язків із великою відповідальністю, шануємо також українську громаду. За останні двадцять п'ять років СУСК розвинувся у всеканадську організацію, яка діє не тільки в рамках студентського життя, а також у всіх громадських справах на широкому полі канадського суспільного життя.

Звертаємося до всіх громадян дати нам фінансову підтримку. Тепер ми маємо великі труднощі, потребуємо фінансів, у той час, коли наша праця корисна й потрібна для української справи, коли ще залишилося багато зробити на користь нашої громади в Канаді.

Дмитро ЯКУТА
Президент Крайової Управи СУСК

Просимо висилати чеки чи грошові перекази на таку адресу:

SUSK
11246 — 91st Street, Edmonton, Alberta T5B 4A2

ALEX ELECTRIC LTD,
ALEX SCHIDOWKA

Industrial — Commercial — Residential
London, Ontario Tel: 439 - 6747

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ЧІКАГО

запрошує всіх на

ЗУСТРІЧ НОВОГО 1979 РОКУ

що відбудеться

в неділю 31-го грудня 1978 року

в мотелі RAMADA
при Higgins i Mannheim
коло аеродрому ОГЕРА

Гратиме найкраща українська оркестра

"ВЕСЕЛІ ЧАСИ"

Від години 10:00 до 11:30 вечора

безкоштовний буфет.

Замовляйте столики телефонічно: 259-9207

Початок: 9 година вечора

Вступ — 17 долярів від особи

Відповіді до "Відгадайте прислів'я",
друковані на юнодумівській сторінці:

Пташку пір'я прикрашає, а людину розум.

Не кажи гоп, поки не перескочиш.

Погано той поживає, хто від роботи тікає.

ДО УВАГИ БАНДУРИСТІВ

Якщо ви потребуєте чехол на бандуру,
можете замовити його у нас.

Висилайте розмір бандури і 25 дол. завдатку.
Повна ціна чохла 40 дол. За два тижні ви дістанете його.

Маю також тверду протекцію для струн.

Замовлення присилати на адресу:

Mr. W. MURHA
17179 Woodbine
Detroit, Mich. 48219, USA
Tel. 1-313-533-7197

N. - J. SPIVAK LTD.

R. R. 1.

LONDON, ONTARIO

(Pre-mix concrete)

КРЕДИТОВИЙ СОЮЗ

- Платить за пільги різні: щаднічі **7-8½ %**
- Дає малі і великі, особисті і моргеджові позички, в міру можливостей
- Має життєву асекюрацію на заощадження до \$ 2.000 на позички до \$10.000 після вимог КЮМІС
- Має чеки особисті даром і для подорожувачих
- Приймає оплати за газ, електрику, телефон і воду даром
- Дає різні фінансові поради
- Дає пашпорттові гарантії
- Дає добру, точну, чесну і вчасну обслугову
- Дає добрі кредитові звіти
- 27 років на службі Рідного Народу
- Вступайте в члени і щадіть ще ніж Вам треба позички, малої чи великої
- Позичайте на догідні сплати і низькі відсотки.

SO-USE CREDIT UNION LTD.

406 Bathurst St.
Toronto, Ont. M5T 2S6
Tel.: 363-3994

BRANCH OFFICE:

2258 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6S 1N9
Tel. 763-5575

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Збірка на Товариському Вечорі ТОП-у і ОДУМ-у в Торонто, Онт., Канада	\$225.00
Градуаційний Батьківський Комітет при Курсах Українознавства ім. Юрія Липи при осередку Спільки Української Молоді, передав Ілля Процик, Торонто, Канада	50.00
Із збірки під час відзначення голоду в Україні, надіслала Натапка Ревенко, Гошен, Індіана, США	50.00
3 весілля Галі Гайової і Роберта Теннісона, переслав Федір Гайовий, Мінеаполіс, Мінн., США	50.00
Де Шудрий Олександр, Рівер Вейл, Н. Дж., США	32.50
Сердюк Ілько, Гамільтон, Онт., Канада	20.00
Бойко Федір, Пентінгтон, Б. К., Канада	14.50
Білінська Наталія, Ньюарк, Дел., США	12.50
Пилипенко Василь, Вінніпег, Ман., Канада	10.50
Нев'янучий вінок на могилу св. п. Надії Харченко складають Валентина і Петро Родаки, Торонто, Канада	10.00
Курилів Валентина, Етобіко, Онт., Канада	7.00
Грушецький Микола, Пюто, Франція	6.94
Ольга і Петро Неліпи, Торонто, Канада	5.50
Лібер Роман, Торонто, Онт., Канада	5.00
Лисицький Геннадій, Ошава, Онт., Канада	2.50
Кіріченко Олексій, Етобіко, Онт., Канада	2.50
Данилюк Іван, Торонто, Онт., Канада	2.50
Підлісний Микола, Торонто, Онт., Канада	2.50
Ляхин Анатолій, Філадельфія, Пен., США	2.50
Косовська Ніна, Чикаго, Ілл., США	2.50
Несіна Олена, Нью Йорк, США	2.50
Денисюк Омелян, Іслінгтон, Онт., Канада	2.50
Стефанович Юрій, Торонто, Онт., Канада	1.25
Мельник В., Монтреал, Кве., Канада	0.50
Світайло Богдан, Рексдейл, Онт., Канада	0.50

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

ТРИ ВЕЛИКІ КРАМНИЦІ

Великий вибір хатніх меблів: віталень, спальень, їдалень, холодильники, пральні машини, електричні і газові печі, телевізори, радіо.

TORONTO CENTRAL

423 College St. W. - Tel. 364-1434

TORONTO WEST

1121 Dundas St. W. - Tel. 535-1188

MISSISSAUGA

2150 Dundas St. E. - Tel. 276-4390

АРКА ЗАХІД

2282 Bloor Street West

Toronto 9, Ontario

Tel.: 762-8751

В нас можна набути книжки, українські часописи та журнали, пластинки, друкарські машинки, різьбу та кераміку, полотна, нитки і вишивки.

Маємо великий вибір дарунків на різні okazji.

Просимо ласкаво нас відвідати!

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Корець Зіна, Торонто, Онт. 1
Ляхин Анатолій,
Філадельфія, Пен., США 1
Жертводавцям і прихильникам
"М. У." щира подяка.

Ред. і Адмін. "М. У."

ПОПРАВКА

На пресовий фонд пожертвував Всеволод Зінченко з Чикаго \$10.00. В числі 270-му його ім'я подано невірною. Вибачаємось.

Адміністрація

ГУМОР

**

Лікар до хворої жінки:

— Не дивно, що часто хворієте. У вашій квартирі, мабуть, багато різних бактерій.

— І звідки їм узятися, — каже жінка, — коли я цілий рік ні вікон, ні дверей не відчиняла.

Ціна 75 центів
в США і Канаді

If not delivered please return to:

MOLODA UKRAINA

Box 40, Postal Station "M"

TORONTO, ONT., CANADA

M6S 4T2

Concrete Forming London Ltd.

LONDON, ONTARIO

(Foundations and floors.)

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

ALASKA Fuel Ltd.

83 SIX POINT ROAD

TORONTO, ONT.

M8Z 2X3

24-годинна скоро і солідна
обслуга!

Чищення і направа форнесів
безплатна.

Телефонуйте вдень і вночі!

Тел.: 231-2281

231-2282

Обслуга гарантована!

Е. ДУМИН

пропонує

ВЕЛИКИЙ ВИБІР

чоловічих, студентських
і хлоп'ячих костюмів

як також різних фасонів
і кольорів

СОРОЧКИ.

550 QUEEN STREET WEST

Toronto, Ontario

Tel.: 364-4726

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“САМОПОМІЧ”

2351 West Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622, USA. — Tel. HU 9-0520

- Кожна Ваша позика в "Самопоміч" коштує дешевше
- Оплачуємо кошти асекурацій за:
 1. Кожне ощадностевеkonto до висоти 40 тисяч дол., з яких кожне забезпечене Федеральною Агенцією.
 2. Кожну позичку (крім моргеджів) у висоті до 10 тисяч доларів
 3. Додаткове життєве забезпечення кожного щадника до 70 року життя до висоти 2 тисяч дол.
- Даємо Студентські Позички, за які проценти платить держава
- Видаємо грошові перекази та подорожні чеки
- Приймаємо оплати за газ, електрику, воду й телефон
- Платимо 5½% дивіденди за Ваші ощадності квартално
- В новому приміщенні заінстальовані для Вас огнетривалі скриньки.
- Відкритий кредит на всі Ваші потреби до висоти 2.500 доларів видаються на один Ваш підпис, без ручителів.